

Yalın Üretim Tekniklerinin Otomotiv Yan Sanayisinde Uygulanmasının Analizi

Serap AKCAN*¹, Begüm DEMİRDAK¹

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Endüstri Mühendisliği Bölümü, Isparta

Geliş tarihi: 07.01.2019

Kabul tarihi: 27.03.2019

Öz

Üretim firmalarının sayısındaki artış, işletmelerin rekabetini artırmaktadır. Bu nedenle, minimum israf ve maliyet ile maksimum üretimi gerçekleştirmeyi hedefleyen yalın üretim teknikleri kullanılmaya başlanmıştır. Ancak firmalar, yalın üretimin tam anlamıyla uygulanmasında bazı güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Bu çalışmada, yalın üretime tam uyumluluğun incelenmesi, tüm tekniklerin aktif kullanımının tam anlamıyla analiz edilmesi, adaptasyon sürecinin incelenmesi ve yalın üretimin uygulamalarının benimsenmesinin analiz edilmesi için bir anket çalışması sunulmuştur. Anket sonuçlarına göre bu çalışmada incelenen firmaların yalın üretim uygulamalarını aktif bir şekilde kullandıkları ve yalın üretim tekniklerinin çoğunu birlikte kullanması gerektiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yalın üretim teknikleri, Anket, Korelasyon testi, Mann-Whitney-U testi, Otomotiv yan sanayi

Analyzing the Implementation of Lean Production Techniques in Automotive Supply Industry

Abstract

The increase in the number of production firms intensifies the competition of enterprises. For this reason, the lean techniques, which aim the maximum production with minimum waste and cost, came into use. However, firms experience some difficulties while implementing the lean production in its entirety. In this study, a survey is presented for investigation of full compatibility with lean production; in-depth analysis of the active use of all techniques, investigation of the adaptation process and analysis of the adoption of lean manufacturing practices. As a result of the survey, it is seen that firms investigated in this study implement lean production techniques actively and most of the lean production techniques should be used together.

Keywords: Lean production techniques, Survey, Correlation test, Mann-Whitney-U test, Automotive supply industry

*Sorumlu yazar (Corresponding author): Serap AKCAN, serapakcan@sdu.edu.tr

1. GİRİŞ

Gelişen pazar ve üretim yapan firma sayısının artması ile doğru orantılı olarak üretim sektöründe maksimum verim ve minimum maliyeti yakalayarak üretim yapmak en büyük hedef haline gelmiştir. Bu hedefi gerçekleştirmek için farklı üretim sistemleri kullanılmaya başlanmıştır. Bunlardan biri de yalın üretim sistemleridir. Bu üretim sisteminde her şeyin yalınlaştırılarak maliyetin düşürülmesi amaçlanmıştır. Yalın üretim katma değersiz işleri minimize ederek üretimde hızı hedefler. Fakat yalın üretimi tam anlamıyla uygulamak ve bu düzene geçmek belirli maliyet ve belirli zaman gerektirir. Firmalar bu geçiş sürecinde ve tam anlamıyla bu sistemi oturtmak için bazı zorluklar yaşamaktadırlar. Bu çalışmada yapılan anket çalışması ile yalın üretime tam uyumluluk, tüm yöntemlerin aktif kullanımını tam anlamıyla analiz edip adaptasyon süreci ve devamını inceleyip yalın üretimin uygulamalarının benimsenmesinin incelenmesi hedeflenmiştir.

Literatürde yalın üretim ile ilgili birçok çalışmaya rastlamak mümkündür. Özgiray [1] çalışmasında yalın üretim tekniklerinden olan Kaizen, SMED, JIT ve Kanban ile yalın üretimin uygulanabilirliğini sunmuştur. Arslan [2] çalışmasında Türkiye'nin lider bir otobüs üreticisinde yer alan radyatör ön montaj alanını yalın üretim prensiplerine göre analiz etmiştir. Analiz sonucunda, ön montaj zamanlarında ortalama %42 oranında, alan kullanımında ise 46 m² alandan kazanç elde edilmiştir. Çobanoğlu [3] çalışmasında yalın üretim uygulamasının bir treyler sektöründe sağladığı kazançları sunmuştur. Küçükuysal [4] çalışmasında otomotiv yan sanayi sektöründe ERP ve yalın üretim analizi sunmuştur. Çalışmanın analizleri sonucunda işletmelerin daha etkin bir üretim yönetimi sağlamak için ERP ve yalın üretimi beraber kullanabileceği vurgulanmıştır. Bulut [5] beyaz eşya yan sanayi sektöründe ERP ve yalın üretimini analiz etmiş ve otomotiv yan sanayi ile karşılaştırmıştır. Gönen [6] otomotiv endüstrisinde yalın üretim ve eşzamanlı mühendislik yaklaşımıyla değer akış haritalandırma yapmıştır. Önerilen gelecek durum ile mevcut durumdaki yarı mamul stoklarında %84, toplam tip değişim süresinde %31,9, işlem

süresinde %10,2 ve temin süresinde %74,6 azalış sağlanmakta olduğu sonucunu sunmuştur. Özçelik ve Cinoğlu [7] uygulama yapılan işletmede kullanılan ve hata oranı yüksek olan bir konektör için yalın üretim teknikleri (poke-yoke, iş standartlaştırma ve kaizen) ile iyileştirmeler yapmışlardır. Bu iyileştirmeler sayesinde hata oranı ve hurda maliyetinin önemli ölçüde düşürüldüğü söylenmiştir. Uçan [8] otomotiv yan sanayisinde malzeme besleme sistemini yalın üretim yaklaşımıyla yeniden tasarlamıştır. Belekoukias ve arkadaşları [9] çalışmalarında beş önemli yalın üretim tekniğinin (tam zamanında üretim, otonomasyon, kaizen, toplam üretken bakım ve değer akış haritalama) üretim işletmelerinin operasyonel performansına etkisini incelemişlerdir. Çalışmanın sonucunda, operasyonel performans, tam zamanında üretim ve otonomasyon yalın tekniklerinin en güçlü etkiyi gösterdiği gözlemlenmiştir. Kılıç [10] çalışmasında yalın üretim tekniklerinin otomotiv yan sanayinde uygulamış ve elde edilen kazanımları sunmuştur. Adalı ve arkadaşları [11] çalışmasında değer akış haritalama tekniğini bir traktör fabrikasında uygulamış ve israf önlenmesi için çevrim süresinde %8 iyileştirme yaptıklarını sunmuşlardır. Adalı ve Erdem [12] ısıtma soğutma sistemleri üreten bir işletmede yalın üretim teknikleri kullanarak montaj hattı dengeleme çalışması sunmuşlardır. Marodin ve arkadaşları [13] çalışmalarında Brezilya otomotiv tedarik zincirinde yalın üretim uygulamaları ile operasyonel performans arasındaki ilişkiyi açıklamayı amaçlamışlardır. Çalışmada beş operasyonel performans ölçüsünde 11 yalın uygulamanın etkisi anket analizi yapılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Anket Brezilya'da 64 işletmeye uygulanmış ve toplam üretken bakım uygulamasından dolayı tedarik süresinde, tam zamanında üretim adaptasyonu ile de envantere azalmaların olduğu görülmüştür.

2. YALIN ÜRETİM SİSTEMİ

2.1. Yalın Üretim

Üretim endüstrisi, çıktı miktarını artırırken maliyeti azaltabilmek için yalın metodolojisini geliştirmiştir. Yalın metodolojisi Japonya'da

özellikle Toyota Üretim Sistemi ile ortaya çıkmıştır. Yalın teknikler, atıkları sistematik bir biçimde elemine etmek, hataları önlemek ve her çalışana süreci iyileştirme ile ilgili değişiklikleri yapmaları konusunda motive etmek için sürekli süreç iyileştirme yöntemlerini içermektedir [14].

2.2. Yalın Üretim Teknikleri

2.2.1. Kaizen

Mükemmelle ulaşma arzusuyla sürekli daha iyisini yapmak için çalışma ve kendini geliştirme felsefesidir. Kaizen daha iyiye ulaşmak için küçük ama sürekli adımlarla ilerlemeyi önerir.

2.2.2. Tekli Dakikalarda Kalıp Değişimi (SMED)

SMED, mümkün olan en kısa sürede üretim ekipmanını bir parçadan diğerine değiştirme sürecidir. Burada amaç, model değiştirme sürelerinin tek basamaklı sürelerle düşürülmesidir [15]. SMED yaklaşımı temelde makine ve donanımın hazırlık sürelerini azaltmaya çalışır. Bunun yapılabilmesi için işgücünün yaptığı gereksiz hareketlerin ve hazırlık amacı ile makine üzerinde yapılan işlemlerin analiz edilmesi gerekir.

2.2.3. Hücresel Üretim

Hücresel üretim, üretim hücrelerinin kullanılmasını gerektirir. Üretim hücrelerinde, benzer ürünlerin üretimi için gerekli olan işgücü ve makineler birbirine yakın olacak şekilde yerleştirilerek daha iyi bir performans elde edilmesi amaçlanmaktadır [16].

2.2.4. Toplam Üretken Bakım (TPM)

Aynı zamanda toplam üretken bakım olarak da adlandırılan Toplam Önleyici Bakım (TPM), makine arızalarının sayısını ve sürelerini azaltır.

2.2.5. Tam Zamanında Üretim (JIT)

Tam zamanında üretim, doğru ürünün doğru yerde doğru zamanda bulunmasını sağlayan bir malzeme

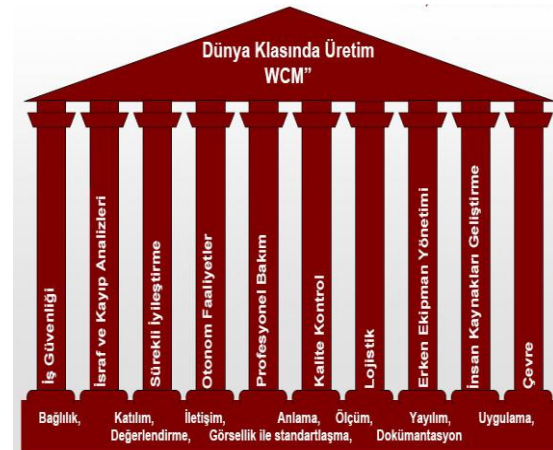
yönetim sistemidir ve yalın üretimin temel bileşenlerinden biridir.

2.2.6. Kanban

Kanban, Japonca “kart” veya “görünür kayıt” anlamında olup, fabrika içinde üretimin akışını kontrol etmekte kullanılan kartları temsil eder.

2.2.7. Dünya Klasında Üretim (WCM)

Dünya klasında üretim sürekli iyileştirmeyi amaçlamaktadır (Şekil 1) [17]. Dünya klasında üretimde, iş güvenliği ve israf-kayıp analizine dikkat edilmektedir. Önceliklerin belirlenmesi için veri akışı israf-kayıp analizi ile belirlenmektedir. İsraflara ve kayıplara maliyet değerleri atanır, daha sonra kayıpların birbiriyle ilişkisi belirlenir. Böylece enerjinin doğru noktalara harcanması sağlanır [18].

Şekil 1. Dünya klasında üretim modeli [17]

2.2.8. Jidoka (Otonomasyon)

Jidoka, makine/operatörlere normal dışı bir durum ortaya çıkması durumunda bu durumu belirleme ve işi derhal durdurma imkanını sağlamaktadır [15].

2.2.9. Poka-Yoke (Hata Önleme)

Poka-Yoke yöntemi, insan hatasını minimum yapmayı ve arızaya karşı emniyetli sistemler tasarlamayı amaçlamaktadır. Poka-Yoke ile

insanların hata yapmasını önleyecek bir metot ya da alet geliştirilir. Bu teknik çoğunlukla üretim sistemlerinin hata oluşabilecek kısımlarına uygulanır ve genelde basit önlemleri içerir [19].

2.2.10. Heijunka

Heijunka, sabit bir zaman dilimi içinde üretim tipi ve miktarını seviyelendirmedir. Sonuç olarak stoklar, yatırım maliyetleri, işgücü ve bütün değer akışı boyunca üretim akış süresi en az seviyeye ulaşır [15].

2.2.11. Hoshin Kanri

Hoshin Kanri firma politikalarının ve hedeflerinin tüm çalışanlara yaymayı amaçlamaktadır. Böylece çalışanların bu politika ve hedefler ile uyumlu şekilde performans göstermesi sağlanmaktadır [20].

2.2.12. Shojinka

Shojinka, U tipi yerleşim planı kullanılarak fayda sağlamayan iş gücü hareketlerinin azaltılmasıdır. Shojinka ile makinelere parça yüklenmesi ve alınması mümkün olduğunca otomatikleştirilir. Böylece, bir işçinin birden fazla makineyi çalıştırabilmesine olanak oluşturulur [5].

2.2.13. Değer Akış Haritaları

Bir ürünü kavramdan seri üretime ve sipariştan teslimata kadar getirmek için gerekli olan, değer yaratan ve değer yaratmayan eylemlerin hepsi değer akışı olarak tanımlanır. Bu eylemlere müşteriden gelen bilginin işlenmesi ve müşteriye giden yolda ürünü dönüştürmek için yapılan eylemler de dahildir [15]. Değer akışlarının haritalarının oluşturulması ise değer akışı haritalamadır. Değer akışı haritalama ile tüm çalışanların israfları görmeleri ve böylece bu israfları azaltmak için çözüm yollarının bulunması sağlanmaktadır.

2.2.14. 5S

5S; tertip, düzen ve temizlik için gerekli olan temel noktaların Japonca kelimelerinin baş harflerinden

oluşturulan bir kavramdır. 5S tekniği (sınıflandırma, düzenleme, temizlik, standartlaşma, eğitim ve disiplin), çalışma alanının daha düzenli ve kullanılabilir olması için standartlaştırılmış uygulamalara dayanır. 5S, çalışma alanını düzenler ve gereksiz olan her şeyi azaltarak, sonuçta etkin bir çalışma ortamı sağlar.

2.2.15. Görsel Fabrika (Görsel Yönetim)

Bütün araçların, parçaların ve üretim sistemi performans göstergelerinin üretimin içindeki herkesin görüş alanında olacak şekilde konumlandırılmasıdır [15].

3. METOT

3.1. Cronbach's Alpha Sayısına Göre Güvenilirlik Analizi

Güvenilirlik analizi, ankete verilen yanıtların tutarlılığını ölçer. Güvenilirlik analizi için kullanılan temel analiz Cronbach's Alpha (α) değerinin bulunmasıdır ve α değerinin 0,7'den büyük olması istenir [21].

3.2. Bağımsız t-Testi

Bağımsız t-testi, ile iki grubun ortalamaları karşılaştırılarak aradaki farkın rassal mı yoksa istatistiksel olarak mı anlamlı olduğuna karar verilir [22].

3.3. Mann Whitney U-Testi

Mann Whitney u testi, Student t testinin ön şartları yerine gelmediğinde kullanılan alternatif bir non-parametrik testtir [22].

3.4. Korelasyon Analizi

İki sayısal ölçüm arasında doğrusal bir ilişki olup olmadığını, varsa bu ilişkinin yönünü ve şiddetinin ne olduğunu belirlemek için kullanılan bir istatistiksel yöntemdir. Verilerin normal dağılıma sahip olması durumunda Pearson korelasyon katsayısı, verilerin normal dağılmadığı durumda ise Spearman Rank korelasyon katsayısı tercih edilir[22].

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu çalışmada 13 adet hipotez kurulmuştur. 13 adet hipotez için 30 adet firmanın 46 adet soruya verdiği cevaplar doğrultusunda otomotiv yan sanayi firmalarının yalın üretimi benimsemeleri ve yalın üretim tekniklerini uygulamaları incelenmiştir. Tüm hipotezler firma yaşları, sermaye yapıları, çalışan sayılarına bakılarak gruplandırılmış ve bağımsız t-testi, Mann Whitney U-testi ve korelasyon analizi yardımıyla analiz edilmiştir.

Hipotezler:

- H1: Yalın üretim sistemini kullanan otomotiv yan sanayi firmaları yalın üretim sistemini ve yalın üretim uygulamalarını tam olarak özümsemiştir.
- H2: Yalın üretim uygulamalarından “5S” uygulaması tam olarak uygulanmış ve anlaşılmıştır.
- H3: Yalın üretim uygulamalarından SMED uygulaması tam olarak uygulanmış ve anlaşılmıştır.
- H4: Yalın üretim uygulamalarından KANBAN uygulaması tam olarak uygulanmış ve anlaşılmıştır.
- H5: Yalın üretim uygulamalarından TPM uygulaması tam olarak uygulanmış ve anlaşılmıştır.
- H6: Yalın üretim uygulamalarından hücresel imalat uygulaması tam olarak uygulanmış ve anlaşılmıştır.
- H7: Yalın üretim uygulamalarından JIDOKA uygulaması tam olarak uygulanmış ve anlaşılmıştır.
- H8: Yalın üretim uygulamalarından görsel fabrika uygulaması tam olarak uygulanmış ve anlaşılmıştır.
- H9: Yalın üretim uygulamalarından POKE-YOKE uygulaması tam olarak uygulanmış ve anlaşılmıştır.
- H10: Yalın üretim uygulamalarından HEIJUNKA uygulaması tam olarak uygulanmış ve anlaşılmıştır.

H11: Yalın üretim uygulamalarından HOSHINKARNI uygulaması tam olarak uygulanmış ve anlaşılmıştır.

H12: Yalın üretim uygulamalarından SHOJINKA uygulaması tam olarak uygulanmış ve anlaşılmıştır.

H13: Yalın üretim uygulamalarından değer akış haritaları uygulaması tam olarak uygulanmış ve anlaşılmıştır.

4.1. Güvenilirlik Analizi

Tüm hipotezler için Cronbach’s Alpha sayısına göre güvenilirlik analizi yapılmıştır. Çizelge 1’de görüldüğü gibi bulunan α değerleri 0,7’den büyük olduğundan anketin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir.

Çizelge 1. Cronbach’s alpha sayısına göre güvenilirlik analizi

Güvenilirlik Analizi	
Hipotezler	Cronbach’s Alpha Değeri
H1	0,717
H2	0,891
H3	0,939
H4	0,950
H5	0,846
H6	0,933
H7	0,770
H8	0,912
H9	0,885
H10	0,761
H11	0,744
H12	0,826
H13	0,953

4.2. Normallik Testi

Her bir hipotez için elde edilen verilerin normal dağılıma uygun olup-olmadığı Kolmogorov-Smirnov testi ve Shapiro-Wilk testi kullanılarak belirlenmiştir. Test sonuçlarına göre H2, H3, H4, H6, H11 ve H12 hipotezlerinin normal dağılıma uyduğu (σ değerleri $\geq 0,05$), diğer hipotezlerin ise uymadığı gözlemlenmiştir.

Çizelge 2. Normallik testi sonuçları

	Normallik Testi					
	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	İst.	df	Sig.	İst.	df	Sig.
Yalın	0,16	30	0,033	0,91	30	0,019
5s	0,16	30	0,049	0,94	30	0,130
Smed	0,13	30	0,189	0,94	30	0,114
Kanban	0,13	30	0,147	0,93	30	0,057
Tpm	0,19	30	0,007	0,90	30	0,011
Hücresele	0,12	30	0,200	0,94	30	0,145
Jidoka	0,19	30	0,004	0,90	30	0,010
Görsel	0,28	30	0,000	0,85	30	0,001
Poke-yoke	0,27	30	0,000	0,84	30	0,000
Heijunka	0,19	30	0,004	0,91	30	0,019
Hos.-karnı	0,18	30	0,012	0,94	30	0,094
Shojika	0,11	30	0,200	0,95	30	0,293
Değerakış	0,15	30	0,054	0,92	30	0,032

4.3. Firma Yaşına Göre Hipotezlerin Analizi

Hipotezlerin analizi için, firma yaşı 20'den büyük ve firma yaşı 20'den küçük olacak şekilde gruplandırma yapılmıştır. Normal dağılıma uyan hipotezlerin analizi için t-testi, normal dağılıma uymayan hipotezlerin analizi için ise Mann Whitney U-testi kullanılmıştır. T-testi ve Mann Whitney U-testi sonuçlarına göre; firma yaşı ile hipotez grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Çizelge 3 ve Çizelge 4). Korelasyon analizi sonuçlarına bakıldığında ise sadece H10 hipotezi için firma yaşı ile hipotez grupları arasında zayıf bir korelasyon ilişkisi olduğu görülmüştür (Çizelge 5 ve Çizelge 6).

Çizelge 3. Firma yaşına göre t-testi

		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Ort. fark	Std. Hata fark
Yalın	Var. eşit	1,311	0,262	-0,399	28	0,693	-0,085	0,214
	Varyanslar eşit değil			-0,405	27,85	0,689	-0,085	0,211
5s	Var. eşit	0,011	0,918	0,449	28	0,657	0,129	0,288
	Varyanslar eşit değil			0,447	26,91	0,659	0,129	0,289
Smed	Var. eşit	8,830	0,006	-0,122	28	0,904	-0,055	0,451
	Varyanslar eşit değil			-0,118	20,08	0,908	-0,055	0,467
Kanban	Var. eşit	0,004	0,951	0,788	28	0,437	0,357	0,453
	Varyanslar eşit değil			0,783	26,64	0,440	0,357	0,456
Tpm	Var. eşit	0,006	0,940	-0,516	28	0,610	-0,223	0,432
	Varyanslar eşit değil			-0,517	27,63	0,610	-0,223	0,432
Hücresele	Var. eşit	1,128	0,297	-0,378	28	0,708	-0,142	0,377
	Varyanslar eşit değil			-0,383	27,94	0,705	-0,142	0,372
Jidoka	Var. eşit	4,682	0,039	0,772	28	0,447	0,306	0,397
	Varyanslar eşit değil			0,753	22,43	0,460	0,306	0,407
Görsel	Var. eşit	2,246	0,145	0,121	28	0,905	0,040	0,332
	Varyanslar eşit değil			0,118	24,08	0,907	0,040	0,339
Poke-yoke	Var. eşit	2,994	0,095	0,339	28	0,737	0,110	0,324
	Varyanslar eşit değil			0,327	19,47	0,747	0,110	0,336
Heijunka	Var. eşit	0,126	0,725	-1,262	28	0,217	-0,486	0,385
	Varyanslar eşit değil			-1,249	25,92	0,223	-0,486	0,389
Hos.-karnı	Var. eşit	3,791	0,062	-0,872	28	0,391	-0,308	0,353
	Varyanslar eşit değil			-0,849	22,19	0,405	-0,308	0,362
Shojika	Var. eşit	1,400	0,247	-0,728	28	0,473	-0,254	0,349
	Var. eşit değil			-0,714	24,13	0,482	-0,254	0,356
Değerakış	Var. eşit	1,870	0,182	-0,273	28	0,787	-0,116	0,425
	Var. eşit değil			-0,269	24,82	0,790	-0,116	0,431

Çizelge 4. Firma yaşına göre Mann-Whitney-U testi

Boş Hipotezler	Test	Sig.	Karar
Firma yaşı ile H1 arasında anlamlı bir fark yoktur	Mann-Whitney-U Testi	0,984	Boş hipotezi kabul et.
Firma yaşı ile H2 arasında anlamlı bir fark yoktur	Mann-Whitney-U Testi	0,822	Boş hipotezi kabul et.
Firma yaşı ile H3 arasında anlamlı bir fark yoktur	Mann-Whitney-U Testi	1,000	Boş hipotezi kabul et.
Firma yaşı ile H4 arasında anlamlı bir fark yoktur	Mann-Whitney-U Testi	0,552	Boş hipotezi kabul et.
Firma yaşı ile H5 arasında anlamlı bir fark yoktur	Mann-Whitney-U Testi	0,608	Boş hipotezi kabul et.
Firma yaşı ile H6 arasında anlamlı bir fark yoktur	Mann-Whitney-U Testi	0,886	Boş hipotezi kabul et.
Firma yaşı ile H7 arasında anlamlı bir fark yoktur	Mann-Whitney-U Testi	0,637	Boş hipotezi kabul et.
Firma yaşı ile H8 arasında anlamlı bir fark yoktur	Mann-Whitney-U Testi	0,790	Boş hipotezi kabul et.
Firma yaşı ile H9 arasında anlamlı bir fark yoktur	Mann-Whitney-U Testi	0,667	Boş hipotezi kabul et.
Firma yaşı ile H10 arasında anlamlı bir fark yoktur	Mann-Whitney-U Testi	0,224	Boş hipotezi kabul et.
Firma yaşı ile H11 arasında anlamlı bir fark yoktur	Mann-Whitney-U Testi	0,448	Boş hipotezi kabul et.
Firma yaşı ile H12 arasında anlamlı bir fark yoktur	Mann-Whitney-U Testi	0,448	Boş hipotezi kabul et.
Firma yaşı ile H13 arasında anlamlı bir fark yoktur	Mann-Whitney-U Testi	0,667	Boş hipotezi kabul et.

Çizelge 5. Firma yaşına göre Pearson Korelasyon Analizi

		Kurulu Tarihi	Kanban
Kuruluş Tarihi	Pearson Correlation	1,000	-0,147
	Sig. (2-tailed)		0,437
	N	30	30
Kanban	Pearson Correlation	-0,147	1,000
	Sig. (2-tailed)	0,437	
	N	30	30
		Kurulu Tarihi	Smed
Kuruluş Tarihi	Pearson Correlation	1,000	0,023
	Sig. (2-tailed)		0,904
	N	30	30
Smed	Pearson Correlation	0,023	1,000
	Sig. (2-tailed)	0,904	
	N	30	30
		Kurulu Tarihi	Hos.-karni
Kuruluş Tarihi	Pearson Correlation	1,000	0,163
	Sig. (2-tailed)		0,391
	N	30	30
Hos.-karni	Pearson Correlation	0,163	1,000
	Sig. (2-tailed)	0,391	
	N	30	30
		Kurulu Tarihi	5s
Kuruluş Tarihi	Pearson Correlation	1,000	-0,085
	Sig. (2-tailed)		0,657
	N	30	30
5s	Pearson Correlation	-0,085	1,000
	Sig. (2-tailed)	0,657	
	N	30	30
		Kurulu Tarihi	Hücresele
Kuruluş Tarihi	Pearson Correlation	1,000	0,071
	Sig. (2-tailed)		0,708
	N	30	30
Hücresele	Pearson Correlation	0,071	1,000
	Sig. (2-tailed)	0,708	
	N	30	30
		Kuruluş Tarihi	Shojika
Kuruluş Tarihi	Pearson Correlation	1,000	0,136
	Sig. (2-tailed)		0,473
	N	30	30
Shojika	Pearson Correlation	0,136	1,000
	Sig. (2-tailed)	0,473	
	N	30	30

Çizelge 6. Firma yaşına göre Spearman Korelasyon Analizi

Spearman's rho	Kuruluş Tarihi	Correlation Coefficient	Kuruluş Tarihi	Yalın
		Sig. (2-tailed)	1,000	-0,008
		N	30	30
	Yalın	Correlation Coefficient	-0,008	1,000
		Sig. (2-tailed)	0,967	
		N	30	30
			Kuruluş Tarihi	Tpm
Spearman's rho	Kuruluş Tarihi	Correlation Coefficient	1,000	0,103
		Sig. (2-tailed)		0,589
		N	30	30
	Tpm	Correlation Coefficient	0,103	1,000
		Sig. (2-tailed)	0,589	
		N	30	30
			Kuruluş Tarihi	Görsel
Spearman's rho	Kuruluş Tarihi	Correlation Coefficient	1,000	0,052
		Sig. (2-tailed)		0,784
		N	30	30
	Görsel	Correlation Coefficient	0,052	1,000
		Sig. (2-tailed)	0,784	
		N	30	30
			Kuruluş Tarihi	Jidoka
Spearman's rho	Kuruluş Tarihi	Correlation Coefficient	1,000	-0,095
		Sig. (2-tailed)		0,616
		N	30	30
	Jidoka	Correlation Coefficient	-0,095	1,000
		Sig. (2-tailed)	0,616	
		N	30	30
			Kuruluş Tarihi	Poke-yoke
Spearman's rho	Kuruluş Tarihi	Correlation Coefficient	1,000	-0,091
		Sig. (2-tailed)		0,633
		N	30	30
	Poke-yoke	Correlation Coefficient	-0,091	1,000
		Sig. (2-tailed)	0,633	
		N	30	30
			Kuruluş Tarihi	Heijunka
Spearman's rho	Kuruluş Tarihi	Correlation Coefficient	1,000	0,236
		Sig. (2-tailed)		0,209
		N	30	30
	Heijunka	Correlation Coefficient	0,236	1,000
		Sig. (2-tailed)	0,209	
		N	30	30
			Kuruluş Tarihi	Değerakış
Spearman's rho	Kuruluş Tarihi	Correlation Coefficient	1,000	0,082
		Sig. (2-tailed)		0,667
		N	30	30
	Değerakış	Correlation Coefficient	0,082	1,000
		Sig. (2-tailed)	0,667	
		N	30	30

4.4. Sermaye Yapısına Göre Hipotezlerin Analizi

Hipotezlerin analizi için, sermaye yapısı yerli sermaye ve yabancı sermaye olacak şekilde gruplandırma yapılmıştır. Normal dağılıma uyan hipotezlerin analizi için t-testi, normal dağılıma

uymayan hipotezlerin analizi için ise Mann Whitney U-testi kullanılmıştır. T-testi ve Mann Whitney U-testi sonuçlarına göre; sermaye yapısı ile hipotez grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (H1 hipotezi hariç). H1 hipotezi için Mann Whitney U-testi uygulandığında sigma değerinin 0,05 değerinden küçük olduğu

görülmüştür. Bu nedenle, sermaye yapısı ile H1 hipotezi grupları arasında anlamlı bir fark olduğu söylenebilir. Korelasyon analizi sonuçlarına bakıldığında ise H1 ve H2 hipotezlerinde sermaye yapısı ile hipotez grupları arasında orta bir korelasyon ilişkisi olduğu, H4 ve H7 hipotezlerinde ise sermaye yapısı ile hipotez grupları arasında zayıf bir korelasyon ilişkisi olduğu görülmüştür.

4.5. Çalışan Sayısına Göre Hipotezlerin Analizi

Hipotezlerin analizi için, çalışan sayısı 130'dan büyük ve çalışan sayısı 130'dan küçük olacak şekilde gruplandırma yapılmıştır. Normal dağılıma uyan hipotezlerin analizi için t-testi, normal dağılıma uymayan hipotezlerin analizi için ise Mann Whitney U-testi kullanılmıştır. T-testi ve Mann Whitney U-testi sonuçlarına göre; çalışan

sayısı ile hipotez grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Korelasyon analizi sonuçlarına bakıldığında ise H1, H2, H3, H4, H7, H8 ve H9 hipotezleri için çalışan sayısı ile hipotez grupları arasında zayıf bir korelasyon ilişkisi olduğu görülmüştür.

4.6. Uygulamaların Kendi Aralarındaki Korelasyon İlişkisi

Otomotiv yan sanayi firmalarının yalnız üretimi benimsemeleri ve yalnız üretim tekniklerini uygulamalarının incelenmesi için oluşturulan 13 hipotezin birbiri ile ilişkilerini incelemek için korelasyon analizi yapılmıştır (Şekil 2 ve Şekil 3). Şekil 4 ve Şekil 5'de yüksek korelasyon sarı ile, orta korelasyon yeşil ile ve zayıf korelasyon turuncu ile gösterilmiştir.

		Correlations												
		yalin_toplam	s5_toplam	smed_toplam	kanban_toplam	tpm_toplam	hcrse_toplam	jdoka_toplam	gorse_toplam	poke_toplam	heijunka_toplam	karni_toplam	shojika_toplam	degerakus_toplam
Spearman's rho	Correlation Coefficient	1,000	,615	,210	,0194	,0002	-,0093	-,0055	,0188	-,0013	-,0193	,0145	,0157	,0153
	Sig. (2-tailed)		0,000	0,265	0,305	0,990	0,624	0,772	0,319	0,946	0,308	0,446	0,408	0,419
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
s5_toplam	Correlation Coefficient	,615	1,000	,0176	-,581	,0215	,0109	,0319	-,377	-,371	0,015	-,387	,0236	,402
	Sig. (2-tailed)	0,000		0,353	0,001	0,253	0,568	0,086	0,040	0,044	0,938	0,035	0,209	0,028
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
smed_toplam	Correlation Coefficient	,210	,0176	1,000	,0156	,0299	-,398	-,0093	0,083	0,163	0,210	,440	-,440	0,310
	Sig. (2-tailed)	0,265	0,353		0,411	0,109	0,030	0,625	0,663	0,389	0,266	0,015	0,015	0,096
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
kanban_toplam	Correlation Coefficient	,0194	-,581	,0156	1,000	,0285	,0059	,0284	-,478	-,559	0,186	-,421	,0265	-,400
	Sig. (2-tailed)	0,305	0,001	0,411		0,127	0,756	0,129	0,008	0,001	0,324	0,020	0,158	0,028
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
tpm_toplam	Correlation Coefficient	,0002	,0215	,0299	,0285	1,000	,0340	-,567	-,553	-,422	-,445	,0304	,0286	-,656
	Sig. (2-tailed)	0,990	0,253	0,109	0,127		0,066	0,001	0,002	0,020	0,014	0,102	0,126	0,000
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
hcrse_toplam	Correlation Coefficient	-,0093	,0109	-,398	,0059	,0340	1,000	,0114	-,240	-,416	-,364	,0107	,0363	-,282
	Sig. (2-tailed)	0,624	0,568	0,030	0,756	0,066		0,549	0,202	0,023	0,048	0,574	0,056	0,131
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
jdoka_toplam	Correlation Coefficient	-,0055	,0319	-,0093	,0284	-,567	,0114	1,000	-,522	-,598	-,361	0,080	0,123	-,316
	Sig. (2-tailed)	0,772	0,086	0,625	0,129	0,001	0,549		0,003	0,000	0,050	0,673	0,519	0,089
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
gorse_toplam	Correlation Coefficient	,0188	-,377	,0083	-,478	-,553	,0240	-,522	1,000	-,654	-,345	-,247	-,299	-,489
	Sig. (2-tailed)	0,319	0,040	0,663	0,008	0,002	0,202	0,003		0,000	0,062	0,188	0,108	0,006
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
poke_toplam	Correlation Coefficient	-,0013	-,371	,0163	-,559	-,422	-,415	-,598	-,654	1,000	-,585	-,385	-,456	-,407
	Sig. (2-tailed)	0,946	0,044	0,389	0,001	0,020	0,023	0,000	0,000		0,001	0,036	0,011	0,025
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
heijunka_toplam	Correlation Coefficient	-,0193	,0015	,0210	,0186	-,445	-,364	-,361	-,345	-,585	1,000	-,617	-,719	-,532
	Sig. (2-tailed)	0,308	0,938	0,266	0,324	0,014	0,048	0,050	0,062	0,000	0,001	0,000	0,000	0,002
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
karni_toplam	Correlation Coefficient	,0145	-,387	-,440	-,421	,0304	,0107	0,080	0,247	-,385	-,617	1,000	-,626	-,639
	Sig. (2-tailed)	0,446	0,035	0,015	0,020	0,102	0,574	0,673	0,188	0,036	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
shojika_toplam	Correlation Coefficient	,0157	,0236	-,440	,0265	,0286	,0353	,0123	0,299	-,456	-,719	-,626	1,000	-,513
	Sig. (2-tailed)	0,408	0,209	0,015	0,158	0,126	0,056	0,519	0,108	0,011	0,000	0,000	0,000	0,004
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
degerakus_toplam	Correlation Coefficient	,0153	-,402	,0310	-,400	-,656	,0282	,0316	-,489	-,407	-,532	-,639	-,513	1,000
	Sig. (2-tailed)	0,419	0,028	0,096	0,028	0,000	0,131	0,089	0,006	0,025	0,002	0,000	0,004	0,000
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30

Şekil 2. Yalın üretim teknikleri için spearman korelasyon analizi

Yalın Üretim Tekniklerinin Otomotiv Yan Sanayisinde Uygulanmasının Analizi

		yalın_toplam	s5_toplam	smed_toplam	kanban_toplam	tpm_toplam	hcrsel_toplam	jidoka_toplam	gorsel_toplam	poke_toplam	heijunka_toplam	karni_toplam	shojika_toplam	değerakış_toplam
yalın_toplam	Pearson	1	,498	0,225	0,136	-0,026	-0,128	-0,114	0,137	0,013	-0,222	0,120	0,171	0,095
	Correlation													
	Sig. (2-tailed)		0,005	0,233	0,475	0,894	0,501	0,550	0,469	0,947	0,239	0,527	0,366	0,617
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
s5_toplam	Pearson	,498	1	0,141	,557	0,228	0,177	,378	,457	0,361	-0,006	,363	0,245	,441
	Correlation													
	Sig. (2-tailed)	0,005		0,456	0,001	0,226	0,349	0,040	0,011	0,050	0,977	0,049	0,193	0,015
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
smed_toplam	Pearson	0,225	0,141	1	0,153	0,309	0,315	0,003	0,099	0,303	0,205	,472	,454	0,292
	Correlation													
	Sig. (2-tailed)	0,233	0,456		0,419	0,097	0,090	0,987	0,602	0,104	0,276	0,008	0,012	0,117
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
kanban_toplam	Pearson	0,136	,557	0,153	1	0,323	0,069	0,344	,368	,531	0,159	,415	0,298	,447
	Correlation													
	Sig. (2-tailed)	0,475	0,001	0,419		0,082	0,715	0,063	0,045	0,003	0,401	0,022	0,110	0,013
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
tpm_toplam	Pearson	-0,026	0,228	0,309	0,323	1	0,326	,672	,624	,542	,429	0,353	0,310	,659
	Correlation													
	Sig. (2-tailed)	0,894	0,226	0,097	0,082		0,078	0,000	0,000	0,002	0,018	0,055	0,096	0,000
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
hcrsel_toplam	Pearson	-0,128	0,177	0,315	0,069	0,326	1	0,248	0,329	,396	,384	0,155	,380	0,223
	Correlation													
	Sig. (2-tailed)	0,501	0,349	0,090	0,715	0,078		0,187	0,076	0,030	0,036	0,413	0,038	0,236
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
jidoka_toplam	Pearson	-0,114	,378	0,003	0,344	,672	0,248	1	,656	,661	,438	0,192	0,192	,450
	Correlation													
	Sig. (2-tailed)	0,550	0,040	0,987	0,063	0,000	0,187		0,000	0,000	0,015	0,309	0,310	0,013
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
gorsel_toplam	Pearson	0,137	,457	0,099	,368	,624	0,329	,656	1	,752	0,356	0,309	0,342	,567
	Correlation													
	Sig. (2-tailed)	0,469	0,011	0,602	0,045	0,000	0,076	0,000		0,000	0,053	0,097	0,064	0,001
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
poke_toplam	Pearson	0,013	0,361	0,303	,531	,542	,396	,661	,752	1	,558	,496	,493	,524
	Correlation													
	Sig. (2-tailed)	0,947	0,050	0,104	0,003	0,002	0,030	0,000	0,000		0,001	0,005	0,006	0,003
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
heijunka_toplam	Pearson	-0,222	-0,006	0,205	0,159	,429	,384	,438	0,356	,558	1	,617	,695	,506
	Correlation													
	Sig. (2-tailed)	0,239	0,977	0,276	0,401	0,018	0,036	0,015	0,053	0,001		0,000	0,000	0,004
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
karni_toplam	Pearson	0,120	,363	,472	,415	0,353	0,155	0,192	0,309	,496	,617	1	,597	,665
	Correlation													
	Sig. (2-tailed)	0,527	0,049	0,008	0,022	0,055	0,413	0,309	0,097	0,005	0,000		0,000	0,000
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
shojika_toplam	Pearson	0,171	0,245	,454	0,298	0,310	,380	0,192	0,342	,493	,695	,597	1	,528
	Correlation													
	Sig. (2-tailed)	0,366	0,193	0,012	0,110	0,096	0,038	0,310	0,064	0,006	0,000	0,000		0,003
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
değerakış_toplam	Pearson	0,095	,441	0,292	,447	,659	0,223	,450	,567	,524	,506	,665	,528	1
	Correlation													
	Sig. (2-tailed)	0,617	0,015	0,117	0,013	0,000	0,236	0,013	0,001	0,003	0,004	0,000	0,003	
	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30

Şekil 3. Yalın üretim teknikleri için pearson korelasyon analizi

H2 Hipotezinin H4 hipoteziyle kıyaslanması sonucu Pearson korelasyon değeri 0,557 ve orta korelasyon ilişkisi bulunmaktadır. H4 Hipotezinin H11 hipoteziyle kıyaslanması sonucu Pearson korelasyon değeri 0,415 ve orta korelasyon ilişkisi bulunmaktadır. H11 Hipotezinin H12 hipoteziyle kıyaslanması sonucu Pearson korelasyon değeri 0,597 ve orta korelasyon bulunmaktadır. H5 Hipotezinin H7 ve H8 hipotezleriyle kıyaslanması sonucu Spearman's korelasyon değerleri sırasıyla

0,587 ve 0,553 bulunmuştur. Dolayısı ile orta korelasyon söz konusudur. H5 Hipotezinin H13 hipoteziyle kıyaslanması sonucu Spearman's korelasyon değeri 0,656 bulunmuştur ve yüksek korelasyon söz konusudur. H8 Hipotezinin H9 hipoteziyle kıyaslanması sonucu Spearman's korelasyon değeri 0,654 bulunmuştur ve yüksek korelasyon söz konusudur. H7 ile H8-9, H8 ile H13, H9 ile H10 ve H10 ile H13 hipotezleri arasında orta korelasyon bulunmuştur.

5. SONUÇLAR

Yapılan tüm analizler sonucunda 13 hipotez için 30 adet firmanın 46 adet soruya verdiği cevaplar doğrultusunda incelenen otomotiv yan sanayi firmalarının yalın üretim tekniklerini aktif şekilde uyguladıkları görülmektedir. Anket sonuçlarının tanımlayıcı istatistikleri Çizelge 7’de sunulmuştur. Firmaların yaşlarına, çalışan sayılarına, sermaye yapısına göre oluşturulan gruplar ile yalın üretim tekniklerini uygulamaları arasında ilişki olup olmadığı Bağımsız-t testi, Mann-Whitney-U testi ve korelasyon analizi yardımıyla incelenmiştir. Analiz sonucunda yalın üretim teknikleri uygulamaları ile bazı hipotez grupları arasında orta ve zayıf korelasyona rastlanmış fakat aralarında firma yaşı, çalışan sayısı ve sermaye yapısına göre anlamlı ilişki bulunamamıştır. Sonuç olarak; firmalar yalın üretim uygulaması ve yalın üretim uygulamalarını önemli bulmuş ve aktif bir şekilde kullandıklarını verdikleri cevaplarla göstermişlerdir.

Çizelge 7. Tanımlayıcı İstatistikler

	N	En az	En çok	Ort.	Std. Sapma	Çarpıklık	Basıklık
Yalın	30	2,6	4,8	3,84	0,57	-0,78	0,08
5s	30	2	4,83	3,7	0,77	-0,14	-0,74
Smed	30	1	5	2,74	1,21	0,15	-1,02
Kanban	30	1	5	3,08	1,23	-0,24	-0,99
Tpm	30	1,5	5	3,41	1,16	-0,23	-1
Hücresele	30	1,25	5	3,44	1,01	-0,29	0,42
Jidoka	30	1	5	3,54	1,07	-0,69	0,03
Görsel	30	2	5	3,95	0,89	-0,88	0,03
Poke-yoke	30	1	5	3,67	0,87	-1,21	2,2
Heijunka	30	1	4,5	2,88	1,06	-0,15	-1,27
Hos.-karni	30	1	5	2,8	0,96	0,08	-0,28
Shojika	30	1,25	4,75	3,02	0,94	0,06	-0,96
Değerakış	30	1,33	5	3,2	1,14	-0,2	-1,23

Ayrıca tüm hipotezlerin birbiri ile olan korelasyon analizi sonuçlarına bakıldığında, yalın üretim teknikleri uygulamalarının birbiriyle ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Firmaların yalın üretim tekniklerinin çoğunu birlikte kullanması gerektiğini ön görmüş ve verdikleri cevaplarla uygulanan testlerle bu düşünce desteklenmiştir.

6. KAYNAKLAR

- Özgiray, S., 2003. Otomotiv Sektöründe Yalın Üretim Sistemi ve Bir İşletmeye Uygulanması. Uludağ Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- Arslan, S., 2008. Yalın Üretim ve MAN Türkiye A.Ş.’de Örnek Bir Yalın Üretim Uygulaması. Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Çobanoğlu, S., 2011. Yalın Üretim Sisteminin Otomotiv Sektöründe Uygulanması. Sakarya Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- Küçükkuysal, K., 2012. Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe ERP ve Yalın Üretim Analizi. İTÜ Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Bulut, S., 2012. Beyaz Eşya Yan Sanayi Sektöründe ERP ve Yalın Üretim Olgunluğu Analizi ve Otomotiv Yan Sanayi ile Kıyaslama. İTÜ Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Gönen, K., 2013. Otomotiv Endüstrisinde Yalın Üretim ve Eşzamanlı Mühendislik Yaklaşımıyla Değer Akış Haritalandırma. Uludağ Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- Özçelik, T.Ö., Cinoğlu, F., 2013. Yalın Felsefe ve Bir Otomotiv Yan Sanayi Uygulaması. İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 23, 79-101.
- Uçan, K., 2014. Otomotiv Yan Sanayisinde Malzeme Besleme Sisteminin Yalın Üretim Yaklaşımıyla Yeniden Tasarlanması ve Bir Uygulama. İTÜ Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Belekoukias, I., Garza-Reyes, J., Kumar, V., 2014. The Impact of Lean Methods and Tools on the Operational Performance of Manufacturing Organizations. International Journal of Production Research, 52(18), 5346-5366.
- Kılıç, A., 2016. Otomotiv Yan Sanayinde Yalın Üretim Uygulaması. İstanbul Ticaret Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Adalı, M.R., Kiraz, A., Akyüz, U., 2017. Yalın Üretime Geçiş Sürecinde Değer Akışı Haritalama Tekniğinin Kullanılması: Büyük Ölçekli Bir Traktör İşletmesinde Uygulama. Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 21(2), 242-251.

12. Adalı, M.R., Erdem, H., 2017. Isıtma Soğutma Sistemleri Üreten Bir Fabrikada Yalın Üretim Araçları Kullanılarak Montaj Hattı Dengelenmesi. *Endüstri Mühendisliği Dergisi*, 28(2), 19-32.
13. Marodin, G.A., Frank, A.G., Tortorella, G.L., Fetterman, D.C., 2017. Lean Production and Operational Performance in the Brazilian Automotive Supply Chain. *Total Quality Management & Business Excellence*, 30(3-4), 370-385.
14. Kim, C.S., Spahlinger, D.A., Kin, J.M., Billi, J.E., 2006. Lean Health Care: What Can Hospitals Learn from a World-class Automaker? *J. Hospital Med.*; 1(3), 191-199.
15. Yalın Enstitü Derneği, Yalın Kavramlar Sözlüğü, 2016. Optimist Yayınevi, s.156.
16. Erozan, İ., 2017. Geleneksel ve Modern Üretim Sistemleri. Monopol Kitapevi, s.432.
17. Orkun, Ü., 2008. Dünya Klasında Üretim Uygulamaları-Fiat'ta Yalın Dönüşüm, Altı Sigma- Yalın Konferansları, TMMOB, İzmir, 09-11 Mayıs 2008.
18. URL1: www.lean.org.tr.
19. Pekin, E., Çil, İ., 2015. Kauçuk Sektörü Poka-Yoke Uygulaması. *SAÜFen Bilimleri Dergisi*, 2, 163-170.
20. URL2: www.leanacademy.com.tr.
21. URL3: www.yunus.hacettepe.edu.tr/~yurdugul/3/indir/Guvenirlik.pdf
22. Kalaycı, Ş., 2008. SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti, s.425.